

УДК 615.1:658.6

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ПАКУВАЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ***Коваленко С.М., Баранова І.І.***Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна**

Аналіз свідчить, що за своїми соціально-економічними функціями, обсягом виробництва, ступенем використання досягнень науки й техніки пакувальна промисловість висувається в перші ряди та визначає деякі загальні показники національної економіки. Обсяг виробництва таропакувальної продукції у світі оцінюється в 400 - 500 млрд. дол. Всесвітня організація пакувальників (World Packaging Organization, WPO) та Британського дослідницького об'єднання PSRA, світовий ринок пакування щорічно зростає на 4,2%.

Метою нашого дослідження є аналізування тенденцій розвитку пакувальної промисловості України.

Методи дослідження. Наукові публікації, а також системний, логічний, аналітичний, ретроспективний методи.

Основні результати. Говорячи про сучасне пакування та пакувальну промисловість, необхідно згадати їхню історію. Пакування завжди відігравало важливу роль в житті людства і, як віхи на шляху, відзначала етапи його розвитку.

Найвідоміша тара з древнього середземноморського регіону - це глечик, або амфора. Звичайна амфора робилася об'ємом близько 30 літрів, з невеликими ручками зверху; днище її закруглено, що сприяло більш рівномірному розподілу тиску, якому піддається тара. Амфори для того часу були багатопрофільної тарою, як у наші часи картонні коробки або полімерні бочки.

Скляна тара - один з найдавніших видів тари. Перші судини зі скла з'явилися в Єгипті і Сирії в другій половині 4 тисячоліття до н.е. Це були пляшки і флакони. Стародавні єгиптяни виготовляли оригінальні флакони у формі фігурки людини або тварини, у вигляді овочів або фруктів. Витончені давньоєгипетські флакони виконувалися з різнокольорового скла і декорувалися за допомогою гнучких смужок розігрітого скла. Вироблялася скляна тара методом формування кварцової пасти навколо металевого стержня. Розм'якшене скло намотують на стрижень або ж стрижень занурювався в розплавлене скло. Коли скло остигало, стрижень виймали. Отриману в результаті заготовку шліфували і декорували. Ємність флаконів в основному була невеликою і становила від 20 до 50 грам.

Складувна трубка, винайдена сирійськими майстрами у Вавилоні в I столітті до н.е., істотно спростила, а також здешевила процес виробництва скляних посудин. Складувна технологія набула широкого поширення спочатку в Стародавньому Римі, а потім і інших країнах.

Пакування в сучасному уявленні вперше з'явилася в Англії в кінці XVII ст., в скляній тарі з етикеткою стали продаватися «патентовані» лікарські засоби - еліксири, бальзами та пігулки. «Засновниками» пакування лікарських засобів

можна вважати лондонських аптекарів, які першими стали активно використовувати у своїй практиці різноманітні пляшки, банки, коробки, мішки та пакети. Саме пакування «патентованих» ліків прийнято вважати початком сучасного пакування. З винаходом в 1879 р картонних коробок почався пакувальний бум, який продовжується і понині.

Роль пакування в торгово-технологічному процесі визначається функціями, які вони виконують. Будь-який вид пакування повинен виконувати наступні головні функції: зберігання продукції та її захист від дії зовнішніх факторів (температури, світла, кисню повітря); забезпечення зберігання маси та якості продукції протягом встановленого терміну придатності; перешкоджати проникненню видимих та УФ – випромінювання; захист від вологи та водяної пари (водонепроникність); зберігання від дії повітря та газів (герметичність); контроль першого розтину.

В Україні, як і у всьому світі, спостерігається стійкий розвиток пакувальної індустрії. Скляна тара, що виробляється в Україні, за якістю в цілому не поступається закордонній, але набагато бідніша за неї за асортиментом. Найбільш різноманітний вибір серед українських виробників склотари пропонує ВАТ «Вільногорське скло» (м. Вільногорськ, Дніпропетровської області), яке забезпечує понад 25,0 % склотари України. Асортимент продукції зазначеного підприємства складає близько 150 найменувань у широкій цвітовій гаммі. ЗАТ «Консюмерскло - Зоря» Ровенської області спеціалізується на виготовленні ексклюзивної склотари. Потреба українського ринку в картонному та паперовому пакуванні на 90,0 % задовольняється вітчизняними підприємствами. Рубіжанський, Жидачівський та Київський целюлозно-паперові комбінати забезпечують до 80,0 % виробництва гофрокартону в країні. До найдинамічніших підприємств, що розвиваються, слід віднести Жидачівський ЦПК, який протягом останніх десяти років щорічно підвищував виробництво паперу на 14,0-24,0 %, випускаючи близько 70,0 тис. т. паперу та картону. Комбінат поширює свої можливості на внутрішньому ринку, а також експортує власну продукцію до Болгарії, Туреччини та Ірану. Частка підприємств, що входять до асоціації «Укрпапір», у загальному обсязі целюлозно-паперового виробництва в Україні перевищує 80,0 %, або 1,3 млрд. грн. Фахівці вважають, що картон, а точніше гофрокартон, є найбільш привабливим серед представників торгівлі, бо тільки цей матеріал може задовольнити найвибагливішим смакам та побажанням. Завдяки пакуванню із гофрокартону є можливість суттєво заощаджувати час на вантажно-розвантажувальні роботи, розміщувати товар на полицях, щоб його одразу ж помічали покупці. Нині три чверті всіх товарів, які транспортуються, упаковано в гофрокартон. Гофрокартон не має жодних негативних наслідків щодо забруднення навколишнього середовища, оскільки повторне перероблення використаних пакувань із гофрокартону цілком екологічне. Промисловість, яка виробляє гофрокартон, - один із найважливіших центрів утилізації макулатури. Вважається, що коробки із гофрокартону можуть служити набагато довше, аніж з інших матеріалів, тобто вони економічно вигідні й безпечні. Щодо пакування з полімерних матеріалів, то жорстка поліетиленова тара виробляється в Україні близько 20 компаніями, найбільші з них: «Терра-

Пласт», «Політор», «СВП-Артсипак», м. Київ, «Поліпак», «Лідер», м. Дніпропетровськ, «Луцькпластмас», «А.С.Т.Р», а також підприємства Харківської та Одеської областей.

Висновки. В Україні, як і у всьому світі, за останні 20 років відбулися помітні зміни в розвитку пакувальної галузі. До проблем, що потребують вирішення, поряд із розробленням відповідної законодавчої бази, яка передбачатиме заходи щодо розвитку та підтримки вітчизняного товаровиробника, слід віднести прийняття довгострокової програми розвитку пакувальної галузі, подальшої розбудови науково-дослідницького та інформаційно-аналітичного секторів цієї галузі.

Література. 1. Тара і пакування спожиткові. Загальні вимоги : ДСТУ 4260:2003. - [Чинний від 2004-10-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2005. -12с.

2. Коваленко С.М. Пакування як складова забезпечення якості лікарських засобів /С.М. Коваленко, І.І. Баранова // VI наук. – практ. конф. з міжнар. участю «Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики», м. Харків, 25-26 жовтн. 2018. – Х. : НФаУ, 2018. – С. 130-132.